

Meldcode en dossiervorming

Hoe legt u de handelingen bij het
doorlopen van de meldcode vast?

De stappen van de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling ondersteunen beroepskrachten als bij hen een vermoeden ontstaat van kindermishandeling of huiselijk geweld¹. Deze stappen leiden beroepskrachten door het proces vanaf het moment van signaleren tot aan het besluit over het al dan niet doen van een melding. Doel van de meldcode is een effectieve aanpak van signalen en vermoedens.

De vijf stappen die de beroepskracht zet, moeten worden vastgelegd in een cliënt - patiënt, - of leerlingdossier of in een ander registratiesysteem. Dit factsheet gaat over het vastleggen van informatie in verband met de stappen van de meldcode.

¹ De verplichting een meldcode te hanteren geldt in de gezondheidszorg, de jeugdhulp, het onderwijs, de kinderopvang en leerplicht, de maatschappelijke ondersteuning, de langdurige zorg, justitiële instellingen en het COA. Voor meer informatie over de meldcode zie: www.meldcode.nl

De vijf stappen van de meldcode

STAP 1 → breng signalen in kaart

STAP 2 → overleg met een collega en raadpleeg eventueel Veilig Thuis of een deskundige op het gebied van letselduiding

STAP 3 → ga in gesprek met de betrokkene(n)

STAP 4 → weeg het geweld of de kindermishandeling; bij twijfel altijd Veilig Thuis raadplegen

STAP 5 → beslis over zelf hulp organiseren of meld bij Veilig Thuis

In welk dossier worden de gegevens vastgelegd?

Werkt u in uw praktijk, school, wijkteam of instelling met een cliënt - leerling - of patiëntdossier?

JA → Dan worden de stappen van de meldcode daarin vastgelegd.

NEE → Dan moet de praktijk of instelling zorgen voor een registratiesysteem waarin op cliëntniveau gegevens worden vastgelegd over de stappen die worden gezet in verband met de signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling.

VOORBEELD

Een school legt de stappen van de meldcode vast in het leerlingdossier. Een huisarts doet dat in zijn patiëntendossier en het wijkteam in een registratiesysteem. Heeft het jongerenwerk geen dossiers van individuele jongeren, dan draagt het bestuur van het jongerenwerk er zorg voor dat jongerenwerkers gebruik kunnen maken van een registratiesysteem waarin ze per individuele jongere de stappen van de meldcode kunnen vastleggen.

Wie legt de gegevens vast in het dossier of het registratiesysteem?

Degene die de stappen van de meldcode zet, is zelf verantwoordelijk voor het vastleggen van deze stappen. Is er in de meldcode van de instelling onderscheid gemaakt tussen beroepskrachten die alleen een signalerende taak hebben en beroepskrachten die ook de overige stappen zetten, dan zijn de beroepskrachten die de vervolgstappen zetten verantwoordelijk voor het vastleggen van de stappen. De signalen die aanleiding vormen voor het zetten van de vervolgstappen, worden in goed overleg met de signalerende beroepskracht vastgelegd.

VOORBEELD

Een jeugdarts en een wijkverpleegkundige maken de aantekeningen in het dossier, want zij zetten zelf de stappen van de meldcode. Als in de meldcode van een instelling voor kinderopvang staat dat de leid(st)ers uitsluitend een signalerende taak hebben en dat de leidinggevende de vervolgstappen zet, is deze leidinggevende verantwoordelijk voor het vastleggen van alle stappen in het dossier of registratiesysteem.

Welke informatie legt u vast?

Stap 1: Een zo feitelijk mogelijke beschrijving van de signalen waardoor het vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld ontstaat.

Zie ook Hoe legt u op een zorgvuldige manier vast?

Stap 2: Wie er om advies is of zijn gevraagd, hoe het advies luidt, waarom eventueel wordt afgeweken van de adviezen.

VOORBEELD

Na overleg met Veilig Thuis is besloten om geen vervolgstappen te zetten maar om, als de gelegenheid zich een keer voordoet, de cliënt te wijzen op een training gericht op assertiviteit.

Stap 3: Met wie er een gesprek is gevoerd over de signalen, de reactie van de cliënt, patiënt of zijn ouders op deze signalen, de afspraken die zijn gemaakt over een eventueel vervolg en indien al een melding is aangekondigd de reactie op deze melding;

NB: Als bij wijze van uitzondering is besloten om geen contact over de signalen te hebben, voeg dan de redenen voor dit besluit toe.

VOORBEELD

Na het tweede gesprek met de ouders is besloten om geen vervolgstappen te zetten. Ouders erkennen de zorgen en zetten in op het verbreden van hun pedagogische vaardigheden, vooral als het gaat om andere reacties dan straffen op ongewenst gedrag van de kinderen. Na het eerste gesprek biedt oma driemaal per week ondersteuning. Zij heeft in het tweede gesprek aangegeven dit te zullen blijven doen. Training van de ouders bij instelling X is eveneens in gang gezet. Besluit om te stoppen met de vervolgstappen is genomen na (instemmend) advies van de aandachtsfunctionaris.

Stap 4: de weging die wordt gemaakt op basis van de beschikbare informatie, de inhoud van het advies dat eventueel is ingewonnen.

Stap 5: het besluit over het al dan niet doen van een melding, de inhoud van de melding of de toeleiding naar passende hulp en de afspraken die daarover zijn gemaakt.

NB: Leg ook het besluit om te stoppen met het stappenplan vast in uw dossier en geef aan waarom u dit hebt besloten.

Hoe legt u op een zorgvuldige manier informatie vast?

- * Wees feitelijk, sluit aan bij wat u hebt gehoord en gezien of waargenomen en vermijd onmiddellijke interpretaties of oordelen;
- * Vermeld de *bron* bij informatie van anderen;
- * Leg ook beschermende factoren of signalen die het vermoeden weerspreken vast;
- * Leg de reactie van de betrokkenen vast, ook (of juist) als u het niet met hen eens bent.
- * Zorg, als er sprake is van een mening, of een hypothese, voor voldoende onderbouwing door feiten en blijf binnen uw eigen deskundigheidsterrein;
- * Leg medische diagnoses alleen vast als ze zijn vastgesteld door een deskundige beroepskracht.

niet zo

- * Afstandelijke vader
- * Liefdevolle moeder
- * Partners zitten in de weerstand
- * Gewelddadige man

maar zo

- * Vader zoekt tijdens het gesprek geen oogcontact of ander contact met zijn kind
- * Moeder maakt bij het aan- en uitkleden oogcontact en doet kiekeboespelletjes.
- * Cliënten voelen weinig voor het hulpaanbod. Afsproken om daar volgende week op terug te komen
- * Politie is de afgelopen maanden driemaal bij de man thuis geweest in verband met ruzies tussen man en vrouw waarbij de man fysiek geweld gebruikt (vastpakken, slaan en schoppen).

De meldcode is gebaseerd op zoveel mogelijk openheid naar betrokkenen. Dossiers zijn wettelijk toegankelijk voor cliënt/patiënt/leerling. De informatie over de meldcode hoort daarin te worden vastgelegd. Om de privacy van de betrokkenen te waarborgen kan deze informatie zo worden opgeslagen dat maar een beperkt aantal mensen in een instelling deze gegevens kan zien. De informatie dient echter toegankelijk te blijven voor betrokkenen.

Mag u gegevens over een ander dan cliënt, leerling en patiënt vastleggen?

Ja, als dat noodzakelijk is voor het signaleren van het geweld of de mishandeling of voor het zetten van de volgende stappen. Informatie over ouders, en eventueel van broertjes en zusjes van een leerling, cliënt of patiënt zal bijna altijd vastgelegd moeten worden in verband met vermoedens van kindermishandeling.

Informatie over (ex-)partners en (ex-)echtgenoten die een cliënt of patiënt verstrekt, kan eveneens worden vastgelegd voor zover deze informatie noodzakelijk is voor het zetten van de stappen. Beperk u hierbij tot het strikt noodzakelijke, bewaak bronvermelding zodat duidelijk is wie de informatie heeft gegeven en zorg ervoor dat ook uit uw aantekeningen blijkt of u *zelf* contact hebt gehad, *zelf* iets hebt vastgesteld of dat de informatie over de (ex-)partner afkomstig is van de cliënt.

VOORBEELD

Vrouw zegt door haar man van de trap af te zijn geduwd. De val zou de gebroken neus en de schaafwonden verklaren. Vrouw zegt dat man vaker fysiek geweld gebruikt als hij vrijdagsavonds is wezen 'stappen' met zijn vrienden. Geen contact met man gehad, is geen cliënt van onze instelling.

Welke rechten hebben cliënten, leerlingen en patiënten?

Inzage en afschrift

Het recht op inzage omvat alle gegevens die door de instelling of praktijk zijn vastgelegd over de cliënt, leerling en patiënt. Het recht op inzage omvat ook het recht om een kopie te vragen van deze gegevens.

Correctie en eigen verklaring

Als er *feitelijke onjuistheden* in de gegevens staan, zoals een diagnose die nooit gesteld is of een onjuiste omschrijving van de gezinssamenstelling, kan de cliënt, patiënt of leerling vragen om de gegevens aan te vullen of te veranderen.

NB: Het correctierecht omvat ook het recht van de betrokkene om de instelling te vragen om gegevens uit het dossier te verwijderen, voor zover deze gegevens overbodig zijn, gelet op het doel waarvoor ze worden vastgelegd.

Als een betrokkene het niet eens is met een *oordeel of een mening* die over hem in het dossier of registratiesysteem is opgenomen, heeft hij er recht op dat zijn 'eigen verklaring' aan het dossier wordt toegevoegd waarin hij duidelijk maakt waarom hij het met deze mening of dit oordeel niet eens is.

Positie van kinderen en ouders

Tot twaalf jaar oefenen de gezagsouders de rechten van hun kinderen uit. Tussen twaalf en zestien jaar oefenen de gezagsouders en de minderjarigen de rechten beiden uit.

Vanaf zestien jaar (niet achttien!) oefen minderjarigen zelf hun rechten uit.

7

In welke uitzonderlijke gevallen kunnen deze rechten worden beperkt?

Bij wijze van uitzondering kunnen de rechten ten aanzien van het dossier worden beperkt. Beperking is mogelijk:

- * vanwege concrete aanwijzingen dat door inzage en afschrift de veiligheid van de cliënt, patiënt, leerling, een gezinslid of die van anderen kan worden bedreigd;

VOORBEELD

Een meisje van vijftien geeft op school aan dat ze niet mee op vakantie durft met haar ouders omdat ze bang is dat ze achtergelaten zal worden in het land van herkomst omdat ze hier in Nederland haar familie 'te schande maakt'. Op advies van Veilig Thuis doet de school meteen een melding en slaat school stap 3 en 4 over omdat het veiliger voor het meisje is als Veilig Thuis deze zaak verder oppakt. Mochten de ouders om inzage vragen in het leerlingdossier van hun dochter, dan kan school de aantekeningen over het gesprek met de leerling en over de contacten met Veilig Thuis afschermen voor de ouders. De beperking op het inzagerecht wordt ingegeven door de veiligheid van de leerling.

- * Vanwege privacybelangen van een ander dan degene die om inzage verzoekt.

VOORBEELD

Een instelling verwijdert het woonadres van het kind voordat de vader inzage krijgt, dit om het geheime adres van de moeder en de kinderen voor de vader af te schermen.

Beperking rechten gezagsouders

Als ouders rechten van hun kinderen uitoefenen, kunnen deze rechten, bij wijze van uitzondering, worden beperkt vanwege zwaarwegende belangen van het kind.

Redactie: Lydia Janssen in samenwerking met Movisie
Eindredactie: afdeling communicatie Movisie
Vormgeving: Ontwerpburo Suggestie en illusie
Utrecht, mei 2015

© Movisie, kennis en aanpak van sociale vraagstukken
Deze factsheet is tot stand gekomen dankzij financiering van het ministerie van VWS.